

Kad se to uzradi, kad se točno ustanovi broj djece dužne polaziti školu, onda nek se prema tom broju sistematiziraju učiteljska mjesta:

Hrvati će pri tom za stalno dobiti. Predlog saborskoga odbora pravo uzet Hrvatima je u prilog. Nenaikli od porečkoga sabora čuti ni viditi, da štogod dobro za Hrvate kao takove učini, mi u njem nješto nalazimo, što nije u prilog Hrvatima — nikomu draže nego nam, ako se varamo. Našu slutnju podkrepjuju ponjkele riječi: *da se razpoložive sile učiteljske upotrebe ondje, gdje su nužne.* Hrvatski odgojeni učitelji nema. Te „razpoložive sile“ bili bi Talijani ili Hrvati odgojeni talijanski. Oni bi pak imali u hrvatskih selih, tamo, gdje bi namješteni bili, siriiti talijanstvo.

S predlogom o učiteljskih mjestih, da se umanje, gdje se mogu, a stvore ili povećaju, gdje jih je potreba, suvisi ujekako sa onim, koj glasi: da zemaljski odbor sudjeluje kod izraživanja potrebe novih škola, da izdaje svoj glas o učešnom jeziku, i da pristane na ustanovljenje novih škola samo u medjah proračuna stvorena u saboru.

Nek slobodno pomaže izraživati potrebu novih škola, nek dade makar i svoj glas o učešnom jeziku, *al neka bude pravo nepristran, nek gleda na potrebu bez obzira na narodnost, i nek se drži načela, da se Hrvate podučaje hrvatski, kao što se Talijane podučaje talijanski.*

Posto pako ovaj preilog veli, da se ne prekorači proračuna kod ustrojivanja novih škola, namiče nam se pitanje: ili školski namet zadovoljava za plaćanje učiteljah potrebitni po cijeloj pokrajini ili nezadovoljava: ima li u proračunu toliko novaca, koliko je potrebno za sve škole ili ne? Ako je dovoljno novaca, onda ima učiteljah u mjestih, gdje jih je zakon nebi smjelo biti, ili jih je u nekih veće nego li bi jih imalo biti, a nema jih ili bar ne onoliko, koliko bi jih moralo biti po drugit. Ako to, onda je svakako na štetu Hrvatah, pak bi se moralo talijanskih škola smanjiti, hrvatskih povećati. Učitelje suviše moralo bi se tada poslati u školu, da se hrvatski nauče; da budu mogli biti u hrvatskih škola učitelji. — Ako dovoljno novaca za sve škole nema, onda je dakako potrebit nješto veći namet ili bi se bar moralo izjednačiti razmjerni broj hrvatskih i talijanskih škola. Rad nekoliko novčićah po forinti nemiđu bili bez škole mnogi stanovnici Istre, jer zakon veli, da se svi izobrazuju; ili ako imaju njeke ipak biti, moraju biti razmjerno jednako Hrvati i Talijani.

Predlog, da se točno ustanovi broj Hrvatah i Talijana u mjesovitim mjestih te da se, ako ima zakoniti broj hrvatske i talijanske djece, napravi hrvatski i talijanski razdiel, mi usvajamo.

Predpostavlja za stalno i to, da se u hrvatskih mjestih hrvatski u talijanski talijanski podučaje.

Naglasujemo, da treba točno ustanoviti taj broj, nepristrano, da se to izvede bez ikakvoga izravnoga pritiska.

Negovorimo to iz objesti, nego prisiljeni izkustvom, dapače prisiljeni sa samimi predlozi školskoga saborskoga odbora.

Mjesto, koje nema 40 djece za školu, neuzira prava na učitelja. Mjesto koje ima 40 djece bilo hrvatske bilo talijanske narodnosti ima pravo na jednoga učitelja; u rečenom razmjeru na veće njih. Mjesto, u kojem ima najmanje 20 dječakah za školu hrvatske narodnosti i isto toliko talijanske, ima pravo na dva učitelja, hrvatskoga i talijanskoga; u rečenom razmjeru veće.

U Barbani ima između 420 djece dužne polaziti školu, njih samo 6 talijanskih roditeljah. Na temelju toga je pokrajinsko školsko vijeće ustanovilo, da

bude u Barbani hrvatska škola. Uzanj je pristalo i visoko ministarstvo za nastavu.

Zem. odbor se je protivio. Radi šestorice djece (a zakon jih zahtjeva najmanje 40) hoće ono talijanski školu. **Nije li to skrajnja pristranost? Mogu li se Hrvati od takovoga odbora čemu nadati?**

Jer se je odlučilo, hrvatska škola; za to zahtjeva saborski školski odbor od zemaljskoga odbora, da zajedno s vladom razvidi broj stanovnikah po narodnosti, pak nek se možda odluka o jeziku naukovnom promjeni — nek se možda radi sestorice učenikah, koji i hrvatski znadu, talijanska škola ustroji.

Još bjelodanije pokazao je zemaljski odbor svoju pristranost naprama sv. Petru na Labinju. Tamo stanuju samo Hrvati. Ustraja se škola. Pokrajinsko školsko vijeće hoće, da se hrvatski podučaje. Obćinsko poglavarstvo malolosinjsko, pod koje sv. Petar spada, i u kojem pasare na talijanski, posredno ili neposredno, Vidulčić, Nikolić i slični njim, uložilo je utok na ministarstvo. Ministarstvo pristalo je, uz zakomitu odluku pokrajinskoga skol. odbora, Zemaljski odbor podigao je tužbu proti tonu kod vrhovnoga suda u Beču. Vrhovni sud držeć se zakona potvrdio je pravednost hrvatske škole. Školski saborski odbor zahtjeva, da se pregleda broj stanovnikah u sv. Petru, pak da se možda uništi ono, što je pravednim pripoznalo školsko vijeće, ministarstvo za nastavu i vrhovni sud — da se možda talijanska škola ustroji u sv. Petru, gdje Talijanah nema!

I eto tako prijzno nam oblasti imamo mi Hrvati u pokrajini!

II.

Kako već rekosmo, ako se uzradi po §. 11. zakona 1869., onda će Hrvati, gdje sami stanuju, još mnogo mnogo učiteljah dobiti.

Osobito pozorno valja ustanoviti broj učenikah po narodnosti u mjesovitim mjestih. Tim, što njeke stanovnici u mjestih kazu, da su Talijani, možda nit neznajuć talijanski; oni još Talijani nisu.

Mi znamo, kako i zašto se takovi „Talijani“ u Istri stvaraju. Dovoljna je dvojica trojica bogatijih Talijanah, ili potalijančenikah da prikažu mjesto hrvatsko talijanskim. Oni narodu u zlih ljeh, tinalah posudjuju novac, koj mora nesamo debelimi kamati plaćati, nego i svojim osvjedočenjem. Kako je neuk tako ga i teze ima i imajuć ga, laglje ga prodava. On se i „Talijanom“ prikaže, ako to njegov vjerovnik hoće, ako to od njega zeli ili ako mu zapovjeda pol protjnom, da će od njega dug mahom zahtjevati. Takovi bogatiji Talijani ili šarenjaci postaju i obćinski zastupnici, savjetnici, glavari, te upravljaju obćinom i čine upravljati, kako njim je drago — da, uvijek vodu na talijanski mlin vode. Jer su poglavari obćinalah Talijani, postavi takovimi većinom novcem, moraju biti Talijani i obćinari. Ako obćine kakova dječaka u školi podupiru, bio on deset put Hrvat, on valja da se talijanski uč.

Obćinska poglavarstva tim dalje talijanstvo podupiru, što znadu, da će ugoditi zemaljskomu odboru. Taj je nesamo viša oblast nego i uzor za postupak obćinskim glavarstvom. Mi znamo za mladića Hrvata, koj se je, svršiv gimnazijalne nauke, morao izlazi za Talijana, ako je, liječ dobiti podršku od zemaljskoga odbora. Neznamo kakvni je primjetbu učinio g. Spinčić u saboru, nu iz odgovora Amorosova reć bi, da je toj pristranosti zem. odbora prigovorilo — pristranosti, koja se zbiva.

Eto zašto valja biti obzirno kod ustanovljivanja naukovnoga jezika u mjestih sa „mjesovitim“ stanovništvom.

Valja se osvjedoiti točno i nepristrano, ima li služba 40 djece, koje narodnosti, u kojem mjestu, da se za nju škola ustroji.

Kad bi se tako radilo, nebi bilo za stalno nit pokrajinsko školsko vijeće odlučilo, da se u Zinjiju ustroji talijanska i hrvatska škola. Mi vjerujemo, da se je 40 otacah ili skrbnikah oglasilo za talijansku školu. Nu pomisliv, da je Zinjij hrvatsko mjestace, i da tu nema nit 40 Talijanah a kamo li 40 talijanske djece, nije se to moglo dogoditi nego znajući ili pritiskom izravnim ili neizravnim na dotične olee ili skrbnike. Mi smo veliki prijatelji osobne slobode, ali u stanju, u kojem smo u Istri, mi nebi roditeljah pitali, nego bi slušali, kako roditelji govore. Tim bi se upravo mnogomu osobna sloboda očuvala, jer se nebi dalo prilike, da se na pojedince pritisk čini.

Zinjij bi morao po pravu imati samo hrvatsku školu.

Evo dva primjera, gdje bi bilo mjesta mjesovitim školam.

Oprtlje je talijansko ili potalijančeno. Ljudi iz mjesta imaju pravo na talijansku školu sa jednim, teško sa dvjema učitelji. Oko Oprtlja stanuju sgojni Hrvati. I oni imaju pravo na školu, i to hrvatsku, po broju djece sa jednim ili veće učiteljah.

Buzet je talijanski. Tako ima malo stanovnikah, da broj djece za školu jedva 40 dostiže, da može biti dakle u Buzetu talijanska škola samo sa jednim učiteljem. Oko Buzeta stanuju Hrvati, koji imaju pravo na hrvatsku školu, i to najmanje na dva učitelja. Po izpovjedi bivšega tamo ravnatelja, Talijana, dolazi u prvi razred buzetske škole od sto 80 dječakah, koji talijanski neznadu.

Kod toga jezikovnoga pitanja, da rećemo još jednu, obćinitu, koja mnogo na naukovni jezik u pukih škola upliva.

Naše srednje škole su talijanske ili njemačke. Većina naših činovnikah i kotarskih predstojnikah a i sam poglavar zemlje neznadu hrvatski. Hoće li naš čovjek s njimi govoriti, on mora znati talijanski ili mora imati tumača. Dodje li u obćinu, makar politički činovnik, bio visi ili niži, onda je treba da načelnik talijanski znade ili da ga koj drugi zastupa. . . . Nemora li to i slično na našega čovjeka tako djelovati, da misli, te on bez talijanskoga vsta nemože, te njemu nije sreće? Bašćani, hoće li biti sretni, valja da uče talijanski. Kotarski, jedan predstojnik, primiv općtovno hrvatske spise od hrvatske obćine, reče, da jih on neće primati, jer jih neuzumije, i da će toj obćini maložiti, da mu njemački ili talijanski piše, kako on razumije. . . .

Sav ustroj, kojim se u pokrajini upravlja, valja promijeniti i toga, da se zakonu u školskom obziru zadovolji.

Nema se narod učiti jezikom radi činovnikah, nego imajuć činovnici jezike znati radi naroda.

Nisu narodi radi činovnikah, već su činovnici radi naroda!

DOPISI.

Iz Traskavca dne 26. Srpnja 1880.

„Sloga“ u svomu br. 13. t. god. donela je jedan članak iz Baske, za koji je hvalevrična; jer je probudila njeke, rekav, kamo tlu novi za siromašne? eto na 5. i 19. pr. m. vidilo se kako dva oca siromašnih diele milostinju njekejm po f. 1, a u zimj kad su od glada pogibali nedavahu više od 40 novčića. U sve kako se čuje u ovom mjesecu, otkad se „Sloga“ čini čiti, bijaše podijeljeno do 60 for. Polag računa od Junte u Basku bijaše poslato

for. 27 i 80 za pomoć potrebitni Bratovstina pruža siromahom na godinu 419 for. 80 n. bez drugih dohodak! Komu su bili predani ovi novci i gdje su? Na to se naslonila „Sloga“ svojin članakom imajući pravo rekav gdje su novci za siromašne opredeljeni? Sad kad nije skrajnje potrebe, se siromašni diele — a kad je narod potrebovao odgovaralo se siromahom „nemam novaca“. Budući je „Sloga“ rekla, d su njekeji od glada umrli, to se veprietli svećenikom; nu ovi neće la govoriti, neka dodju pred sud olee siromalah, svećenici i njekeji obitelji tad će se ojeriti. — Čudnovato je, što njeke Drazanin strasi „eh sad će se čim čim gospodin komesar na sudu, i ja onomu, koji je rekla, da su 4 umrli od glada.“ Svaki čitac znada, da je „Nas. Sloga“ rekla istinu a i porečka Junta nije lagala u svojim računih. Ako bud sud tražio svećenike, javit čemo „Nas. Slogi“, neka znanje svijet. Baska ima mnogo zahvaliti svojemuz zapuiku, koji je mnoge obitelji spasio od ljute nevolje i glada. Bog mu platio.

Karkavao 4. Augusta 1880.

Koliko je pretrpio siromašni ov narod prošle godine radi nerodice, znat mogu samo oni, koji s narodom žive. Da veliki broj puđanstva nije od glada pomirao ima sa zahvaliti dobrotvorcem koji su narodu sa plemenitih darov. na pomoć došli. Imali smo nadu da će bar ove godine bit dobra ljetina ali nam je 31. prošloga mjeseca svaku nadu uzeo. Oko četvrte poslie podne na rećeni dan spusti se kod nas takova oluja s tućom da je u četvrt sutu sav naš trud unistila. Pero nemože opisat nesreću, koja je zalekla siromašni narod. Nije dosta, da je tuća sve pobila i trtu najmanje za dvie godine unistila, nego je vrhu toga lišće i lišće volakah i ulikah polomila.

Ta silna oluja nije samo Karkavae-Sveti Petar pobila, nego sve na okolo od mora kod Pirana do Brda i najbrže još dalje. Celi prediel izgleda gol, kao u sred zime. Drva, koja sila od 100 konjah nebi bila slomila, leže sada na tlu, kao da ih je koji s nozićom ostrigao.

Javi diena „Sloga“ tu žalost našu svijetu, nebi li se još plemenitih sreć našlo, koja bi se gaula i skočila na pomoć evilećenu narodu. Bog će nadariti iste — a njihovo dobro djelo ostavit će u ovom dobrom narodu vječnu i sladku uspomenu.*

Pogled po svijetu.

U Trstu 15. kolovoza 1880.

U svoj se Austriji pripravljaju sela i gradovi, da što dostojnije proslave pedeseti rodendan Nj. Veličanstva. Ako i nisu u svem, u jednom su ipak uvijek složni svi austrijski narodi, u ljubavi naima i odanosti prema Caru i njegovoj prejasnoj kući. No neda se ipak zamučati, da židovski novinari nasloje nago voriti Niemce, neka se tom prigodom pomirne te drže daleko od obćeg veselja, da pokazu Caru, kako su tobože ljuto uvrijedjeni i nezadovoljni njegovom sadašnjom vladom. A i jesu, jer misle, da im se krivo čini, što već nemogu oni drugim krivo činiti. Ali da se još uvijek nadaju povratku svojih liepih danah, vidi se iz svakog kucija njihova srca. Tako su prošlih danah njihovi pravci imali nekak sstajak, na kom

* Opozornjemo vlasti najavivši političke na ovaj i na slične članke željom da se gdje predelo na vrijeme i exorbitno siromahom naroda u pomoć pristoić bilo dlebljenim odrazanjem poraza li prikazanjem i odgovljenim plaćanju istog. Narod pako neka sa svoje strane zamoli vlasti, da budu odalane komisije za progledanje učinjene štete.
Opaska Ured.

sto su mogli i nemogli protiv njegovoj politici, da ju gdje razaze i što dublje podkopaju, ali na koncu, ako im se nepopustljiva iz ruku vlast, da će se opadati unapred više starati za dobro pogazenu njemačku naciju nego li za skupnu državu. Ali Bogu većim pravom reći narod, pa onda kamio čemu? Tu dakle nema druge, nego da se izjednačimo u pravicih, kao izjednačeni u dužnostih, pak miru i slogi zajedno živimo i radimo, okaniv se zavijek one pohotnosti, da jedno drugom upravimo i zapovjedamo. Poljaci i Rusi, kao da su se sporazumjeli, pak zajedno dočekati, u koju svrhu i politike i neobične priprave. U Češkoj, Poljskoj i Moravskoj povodnje su neizmjerne škoda.

17. septembra da će se opet u hrvatski sabor. Hrvatski ban grof Tisza da je pisao Szapary-u ugarskom ministru trgovine, neka ukine u buduću školu magjarskog jezika, da je bio dao otvoriti u Zagrebu u buduću ngodbenog zakona, te uz pomoć uvreda svoga kolikog hrvatskog sabora. Evala, tako valja, ako je iskrene. Ali neka nastoji, da se odstrane povrede uzajamne nagodbe, a da se već nezalaze tom vjekovnoj ljubom bivše vojničke Kraljine, koja bude uvjeren, da će ga hrvatski narod ne samo štovati nego i pohozavati, jer mu je srce isto kao i srce ne samo kad mrzi, nego i kad ljubi.

U vanjskih događajih jest najvažniji taj, da su se dne 10. sastali u Beču Carevi, naš i njemački. (O tom sastanku novinari i političari sude, da je bio bez važna uzroka, a tim i bez kojih bližnjih ili daljih posljedica, ali tom kolu svjetske politike. A to je to, što su se ondje jedan za drugim našli i kneževi srbski i rumunjski. Bilo kako vele, ali službeno novinarstvo tvrdi, da to nije bilo nego puki sastanak. Nu sa svim tim Slaveni u obće, a naši Rusi nemogu si protumačiti, što je srbski knez u ovo prelomno doba imao kod cara njemačkoga, komu je bila kuća onak daleko od Berlinskog, konaka. Sto se Austrije ne zna, da je sad u dogovoru sa Srbom, radi trgovačkog ugovora, koji je Milan mogao i u tom poslu biti svanuti pred našim Carem. U ovom položaju svjetske politike jest i taj, koji je bio i prije petnaesti, što samo što je u toliko zauzimanji, da se sve jasnije vidi, da velevlasti i vlada nisu složne nego u rječih, ali da se sve to dalje razilaze. Ali, ona se tako zvana skupna strategija protiv Turskoj putem ratodovolja izjalovila, jer se i onako ona nego osramotila. Zato da će morati još dugo čekati, dokle se ne izjedine želje. Sto se pako tiče Srbije, Turska da joj rad Bozjeg slona dati Uleinj. te u potrebi se i oružjem na popustaj prisiliti, obistinilo ni ono, da su pruski vojnici došli u Carigrad, a ni francuski u Atinu. Kod sveg tog posla je našjela Grčki, jer je pokrenu vojsku, pa sad troši i trusi, lasti gledaju s kraja. Nego se i če Rуска u najgore slučaj upet sama na obranu balkanskih, da tobože prisili Tursku u rope, pa izvedenje berlinskih odredbi to bi opet značilo ono, što smo rekli, naima rat, strašni europski. Predsjednik franceske Republike, G. putovao je prošlih danah uz prvih narodnih dostojanstvenikah u Bourj, te bio svuda najljepše. Sto je svakako znak utvrdje republikanske vladavine. Svećenstvu,

koje je pozdravljaju ga zagovaralo erkvu, reče, da je crkva svagdje osobila sila, a naima u Franceskoj, zato da se neima ničesa bojati, samo ako se svećenstvo nebude pačalo u politiku. Tu Grévy zalitva od svećenstva nesto, što se nigdje, a naima u Republici, nemože od nikoga zahtijevati, pa ni od svećenstva: jer svećenici su svagdje, pa i u Republici, državljani kao i odvjetnici, liječnici itd.; tim ne samo da mogu, nego se dapače moraju i oni po duši pačati u politiku, kad o zloj ili dobroj politici visi napredak i nazadak skupne domovine, koju su i oni dužni ljubiti i braniti.

LJUBA I KARLA.

- L. Dobar večer kuma, ste južinali?
 M. A san, san, kuma, ma da biste znala, ču mi se je pripetilo.
 L. A ča?
 M. Neki dan san ostavila samu Mariju domu, pak je došal k njoj ansador Jožičina, pak to su valjo raznosti, da joj je to snjar.
 L. A nemojte no tega abadat, draga vi, ono je neki topušina, ono van neče niš delat, nego samo hodi od oštarije do oštarije, virjinja v zoboh, klohočič na stran, paličice v ruke, šetat se i djevojku namignivat kuda hodi. Pak ča ja bli takovemu mladiću hečr dala, ala pravo uelini.
 M. A ja, ma to ni ne istina, nego da to ljudi govore.
 L. A ljudi to govore. Ma sada ča ljudi govore, nevajla sve verovat, jer orde kod nas ča jedan zaštoje pak pokle ono vro ljudi opstojni.
 M. Sta ča čula, kuma, govore ča za ovoj djevojku u Moševičah.
 L. A san, san, kuma, moj Francičina je bil neki dan u Moševičah, pak mi je povredal, da kate god su dva skupa, da za to govore.
 M. Ah, da bilo znala, kuma, kako ona mahinilo i plaho gleda za njim!
 L. Ja, ma da on ja neče ni pogledat, govore ljudi.
 M. A ja, ča čete, kuma Luca, sve bi se rado ozonilo, ali ni za kega, na priliku kad se jedna ženi pak ono drugo sve na uju ujereti i grlo ju gledaju.
 L. Ja san čula, kuma, da nekoliko djevojak je hodilo na Brestof frajari iskat.
 M. A ja ja, kuma, moj Jurčičina je bil neki dan u Borsedu, pak mi je u povodal, pa su dve djevojke pitale, je tu ki bi za orada sal, a oni, da su jim rekli, da ne!
 L. Bog kuma, moran pođ dom, jer ča mi se kumpir prokubal.
 M. Bog, bog, kuma, pustite se još kada videt.

POZY

na sastanak hrvatskih djakah iz Istre i Primorja koji ča se obdržavati dne 4. i 5. rujna t. g.

Program jest sledeći:

- Na sastanak hrvatskih djakah iz Istre i Primorja koji ča se obdržavati dne 4 i 5 rujna t. g.
 1. Subotu dne 4. rujna u 3. sata posle podne sastanak na kolodvoru Malolje kod Kastva; odatle
 2. Zeljeznicom u Bistre (Zeljez. postaja Trnovo-Dorneg)
 3. U večer istog dana deklamatorno-muzikalna zabava sa plesom.
 4. Dne 5. rujna o podne povratak na Matulje, odatle pjeske na Volovsko, gdje ča biti kratak odmor. Iza odmora sledi
 5. Omlazak preko Opatlje i Ike u Lovran, gdje ča se obdržavati svetčani komers.

Umoljavaju se svi koji kane sastanku prisustvovati, da se čim prije podpisanoim predsjedniku Odbora prijavi izvole, jer će se isli prama broju prijavljenih pobrinuti za umanjenje željezničkih troškova.
 Čist prihod deklamatorno-muzikalne zabave namjenjen je u blagotvornu svrhu.

ZA ODBOR

Fran Dubrović odbor. M. Mandić predsjednik.

Izkaz dobrovoljnih prinesakah za stradajuće u Istri.

- Podpisanoim došli su još sledeći novci za stradajuće Istrane:
 50 for. 32 novč. od mnogogaštnog g. O. Lava Odrakera iz Amerike (St. Petar).
 15 for. 94 novč. od g. Jakova Dolanca vikara u Ljubljani.
 20 for. od g. Jurja Janca, dekana u Dolini blizu Trsta.
 11 for. 80 novč. od Josipa Jeriča umir. župnika u Ljubljani.
 Sve ovo novce je podpisani siromahom već razdelio to se ovim u svoje i u ime siromahah najtoplije zahvaljuje.
 Pazin na 30. srpnja 1880.

O. Hugo Novljan.

kateheta na paškoj školi u Pazinu.

Knjizevne vesti.

Ob uzgoju djevojakah. Francezki napisano Fénelon nadbiskup Cambrajski. Hrvatski priredio Ivan Strola gradjanski učitelj. Clona 1 for. Naklada i tisak Rudolfa Desselbrunnera u Bakru.

"Matica hrvatska" izdala je prošle god. "Telemaka" na hrvatski prevedenoga od Iv. Flaminia, a prod namti leži opet djele od istoga slavna pisca, kako se imaju djevojke uzgajati. Fénelon bio je odgojitelj kraljevske obitelji, pak je taj učini nešto hito, da u onoj pokvranjoj dobi ulije u srce svojih gojencatah koje zrnce bolje budućnosti.
 A buduć je dobar uzgoj djevojakah — budućih majkahn — najvažniji temelj svakomu blagostanju, rodoljublju i sreći, to preporučamo ovo u zgodno doba na hrvatski priredjeno djele, kojim ča se moći svatko okoristiti.

ŠVAŠTA PO NJEŠTO.

Bismark kao novinar. Parizki dopisnik "Timesa" pripovieda: "Nedavno došao je u Berlin jedan Amerikanac, te je taj upravo na kneza Bismarka pisao, sastavljeno od uljudnih izrazah i pisano nevoljnom ozbiljnošću U tom pismu saobšio je američanski putnik knezu, da je došao u Berlin kao zastupnik jednih velikih američanskih novinah, koje žele, da ih Bismark bude suradnik. Ono da stavljaju svoje stuppe jednaput u nedjelji na razplaganje knezu, da probaš u njih kako ga volja kratki ili dug članak. Taj članak, koji bi izišao sa što većim oclatom, razširio bi nazora Bismarkove na sve strane svijeta, proizveo najvažnija razpre i kancelaru dao sgodu, da dozna, kako sudl javno mienjenje o njegovih nazorih. Kao praktični Amerikanci posjednici novinah knezu za svaki članak — za uvjek — makar nesadržavao više od dvadeset redakah, svotu od 2500 dolara, to ča reš 130.000 dolara na godinu. Oni izvavise, da su pripravni umah unapred položiti 200.000 dolara kao odštotu, ako novice protiv ugovoru nobi priobšile knezovog člana. Bismark primiv ovaj činudovati, ali obiljno sastavljeno predlog, nasunijao se na od srca i poslao ozbiljan odgovor, u kojemu očitova, da mu voliko mnoštvo poslovah nedopusta, da preuzme još koji posao. Iza toga obrati se k svomu sinu Herbertu, i reče: "E, kako smo bili bedasti; mi bismo mu bili mogli ponuditi jedno tvoje pismo za polovinu svote." Kažu, da je Amerikanac poslje orog finaska kod kneza Bismarka odputovao u Pariz, da ondje nađe kojeg glasovitog muža, koji bi ga mogao zamieniti."

Palestina za židove. Iz Londona pišu "Köln. Zig.": "Palestina za židove — to je među našim Izraelčian i njim neprijateljskim kršćani omiljeni povik, koji biva tim

jači, čim više pada moć političkoga vrhovnoga gospodara obećana zemlja. Englezki propovjednik Nugee, koga ova stvar mnogo zanima, razlagao je 14. tek mjes. u jednom predavanju osnovu, koju je sastavljena u posljednje vrijeme. Englez Oliphant predložio je sultanu osnovu, po kojoj se ponajprije zemlja Gileada i Moaba, koja obuhvaća predjelo židovskih plemenah Gad, Ruben i Manase, imade preobraziti u židovsku naselbinu. Razumije se samo po sebi, da se sultan imade za to naplatiti novcem, i on je, kako je Nugee očitovao, izjavio se vrlo povoljno o tom predlogu. Pogovara se, da je i novi vanredni poklisar Englezko u Carigradu, Göschen, prijatelj ovoj osnovi, te se je po tom moći nadati, da će ju on podupirati. Zemlja, na koju je uprto oko. obuhvaća do 1,500,000 englezkih akrah ili 600.000 hektara, te je sada napućena nomadskimi plemenim. Naselbina imala bi ostati pod turskim vrhovnim gospodstvom, ali uz vlastitoga guvernera kao neposrednoga vladara, koji bi, kako se predviđati dače, bio židov. Na taj način imao bi se židovstvu opet osigurati čvrst temelj u vlastitoj zemlji i stvoriti sabiralište za razpršeni židovski narod, oko koga se malo po malo mogu utemeljiti nove naselbine. Kupovina imala bi se nauknuti dobrovoljnimi primesci rodoljubivih židovah. Na dalje imale bi se graditi dvie željeznice, jedna od Jaffe u Jeruzalemu, druga od Jaffe preko Jordana. Kažu da se za ove željezničke gradnje mnogo zauzima sir Moses Montefiore i da je obećao znamenitu novčanu podporu. Za gradnju željeznice u Jaffu turska je vlada već podilila koncesiju uz uvjet, da radnje započnu do budućega siječnja. Povrh toga knai se graditi brodovi kanali od sredozemnog mora do arabskog zaljeva i crvenog mora. U obće Palestina se imalo "autonomizirati" podpunno prema ideam devetnaestog stoljeća, ako se samo nađe dosta židova, koji su pripravnj za to doprijeti žrtvo i voljni ostaviti svoja salanja obitališta."

Različite vesti.

Njeg. Velič. naš cesar i kralj Franjo Josip stupa 18. augusta u pedesetu godinu svojega života. Sa osamnajst godinah stupio je na kormilo države te već 32 godine upravlja na blagi način povjerene mu zemlje. Od svih narodah naše prostrane države jednako obljubljen prekoračuje sada pol vieka u najboljem zdravlju. Svi narodi proslavit će svečano taj dan, svako mjesto pokazat će, kako ljubi svojega vladara i kako mu je odano te se nadamo, da neće i naš narod o tom zaostati. Bog mu dao još toliko godinah proživiti na spas Njemu i narodom!

Promjene u tračansko-koparskoj biskupiji. M. e. g. Franjo Dovč župnik u Stermu bio u mir; a izpražnjena župa je razpisana do konca Septembra o. god.

Sr. Krizman. Presv. Biskup Juraj Dobrita pohodit ča i podieliti Sr. Krizman: dne 28. Augusta u Sv. Križu, 27. u Kontovelu, 28. u Proseku, 29. u Općini, 30. u Sežani, 31. u Povirju; pak dne 5. Septembra u Sv. Antona, 6. u Truskuh, 7. u Marozgu, 8. u Pomjanu, 9. u Kostanovi, 10. u Šmarjah, napokon dne 12. Septembra u Dolini.

Veleč. gosp. Andrija Sterk župnik u Lovranu imenovan je od cara za kantonika kod prvostolne crkve u Tratu. Radujemo se, da je taj vrijedni svećenik zadobio oru čast, ali zabrinut je onaj kraj, no samo što gubi hrišćiloga oca nevoljnih vođ ča bit težko naći mu vriedna zamjenika u školskom nadzorničtvu, koje je on kao malo tko na najveće zadovoljstvo vršio.

Imenovanja. Gosp. Ivan Karahaić vrativ se ovih danah iz Crnogore, gdje je bio dedieljen službovanju kod c. k. austr. poslanstva, imenovan je konceptom ovdašnjega namjestništva. Knez crnogorski Nikola I. odlikovao ga je ordenom IV. klase Danilovoga reda. — Gosp. Josip Glavac dosudnjim učitelj u Karnici, imenovan je učiteljem c. k. škole u gradiškoj kaznionici.

Pikn nam iz Buzeta, da je ondješna okolica jako oškodjana velikom kišom i tučom, koja se je izliela dne 31. prošloga mjeseca. Njekim kućam odneseni su tako rekuć krovovi. U Carnici srušio se crkveni toranj. Nedaleko od Buzeta njeke bišni stare, otac obitelji, utekao u kanal izpod ceste, da se silnoj oluji ukloni, ali je jadni ostao zagušen izmedju kamenja i zemlja. Sto je voda sobom tjerala. Njekoji drugi jedva, da se je spasio. Naznana još pobliže, koliko je postradala

Ijetina, ali teško smo zabrinuti videć uvijek pred nama namili biš. Nadamo se da ćemo bit i pobliže obavješteni.

Čuje se iz Vodnjana, da su zadnji občinski izbori nezakonito obavljeni. Trgovacka stranka kako ju zovu isti Vodnjanci (jer sastoji iz trgovaca, koji kao veliki prijatelji Porečlijam vode čisto talijansku politiku) ne samo da je kod izbora izbornika terorizirala svakojakom mudrolojom, no je i naša seljake, kako se govorka podmitila bila i f ili 40 novč., voženjem i hranom na volji. Podmitičeni da su bili bekovi iz Biazica, Fumade i Zabronića a dielteltje novca da su njejkoe poznate glave iz San Vicenta. Zalimo neizmjerne takove događaje tim više što se naša hrvatska krv upotrebljuje, da se podigau na gospodstvo oni, koji Hrvatom jamu kopaju. Osvištite se hrratski seljani okolo Vodnjana i nevjernjta ljudem, koji vašeg jezika nijesu i nevjerte se od nikoga za nekoliko novčićah kupiti, jer možete znati, da se za dobru svrhu ljudi nekupuju.

Iz Cresca pišu, da su prvih danah ovoga mjeseca občinski izbori obavljeni bili, ali da se je uzprkos prisustva okružnog kapetana toliko nereda i nezakonitosti dogodilo kao nikad. Keršićeva stranka, koja zastupa čisto talijanski princip, dala je svojim pristasaem poljodelcena, koje je dieltenjem neke komuneade k sebi privruga, posebni ulaz u dvoranu guje su se izbori obavljali.

Osim toga da nespomenemo sve nezakonitosti nije se imenik izbornikah redom čitao nego skokom prebrinjau prije priuštne birateljje Keršićeva stranke.

Jednu moramo još na vidjelo iznieti: Dodje na izbor g. Dr. Giusto Petrisa da preda glas u ime braće Gaspara Marija i Giacominne Dragozatić, kad tamo bio je već u ime Istih malo prije glasovao član komisije kapetan Franjo-Izidoro Petrančić za jednim pošle nestalim punomoćjem. Možete si pomisliti kako je taj događaj morao konzati komisiju, koja je brže bolje primila punomoćje i glas gojs. Dra. Petrisa kao valjan.

Izdatelj tog punomoćja tražili su poslie od predsjednika komisije i gosp. kapetana da jim se izruči kriva punomoć g. Petrančića al ju nijesu mogli dobiti, jer je valjda uništena bila. Tizba za uništenje izbora predato je već političkoj vlasti, koja će — kako se je nadati, nove izbore odrediti.

Škela u Marčani. Predsjednik kotarskoga školskoga vijeća u Pulji raspisuje službnu učitelja u Marčani, u kojoj ima biti učevni jezik talijanski. Pak da se neradi upravo na to, da se nas potalijanci, da iz nas irredenti postanu! U Marčani živu sgoljni Hrvati.

Stanovništvo u Bosni i Hercegovini. Brojenja stanovništva i stoke u Bosni i Hercegovini obavljeno je lani, a kasnije je izpravljeno i dopunjeno.

Sada je orako: U 43 grada, i predgradje, 31 trgoviste i 5054 selah živi u 189,662 kuće 1,158,440 domaćih stanovnikah, i to 607,788 mužkih a 550,651 ženskih. Mubamedanacah ima 448,613, pravoslav. 496,761, katolikah 209,391, židovah 3126 i koji pripadaju drugim zakonom.

Konjah imade 158,034, 413 mazgah, 2711 magaradi, 701,303 govadah, 775 bivolah, 839,988 ovacah, 622,123 kozah, 330,354 krmakah i 111,149 trnjakah pčelah.

LISTINICA

Gosp. I. A. B. u Barbani. Drago voljo bili bi već tiskali, ali nam se nećini dosta jasno. Kod ovakvih stvari valja paziti na svaku malenkost, tečno pobliješiti imena i nazove, jer uredništvo nemože na sreću popravljati. Ako li želite rnkopis natrag, javite nam, da ga onda popunite i razjasnite i stogod više pobliješite, dobro će nam onda doći. Gledajte, da koliko mogućće sve saberete.

PRIPISANO.

Slavno Uredništvo!

U zadnjem ste broju cijenjenoga vašega lista pripravili osjeguravajuću banku „Slaviju“. U dokaz, da je istinito, što ste rekli o tom jedinom narodnom zavodu, blagoizvolite priobćiti sledeće:

Putujući zastupnik „Slavije“, koji je na moju preporuku sabrao u kratko vrijeme u Podgradskoj obćini 400 njih, koji su se na novo osjegurali bio je takodjer zabilježio u Sabonjah dne 37. pr. m. mnogo gospodarah, kojih ponude

je poprimio glavno zastupništvo u Ljubljani dne 3. t. m.

A dne 5. t. m. buknula vatra u Sabonjah. Dne 17. t. m. bio je već tu činovnik „Slavije“, te pregledav u četvrtak skodu izplatio je polovicu osjeguranih svotah. Ostatke dobiti će do skora. „Slavija“ će izplatići petoricu osjeguranih preko f. 1200.

Buduć su se napomenuti pogoreleci osjegurali na temelju tronjesečne obligacije, te nisu još ni novčića za osjeguranje platili. Još niti nisu znali, da su njihove ponude primljene, jer nisu još bili dobili knjižicah (pogodbah). A „Slavija“ je ipak preuzela skodu i u tako kratko vrijeme oskđijene odstetila.

To je pošteno, vredno preporuke! Imajuć sada „Slavija“ u našoj obćini preko 600 članovah to će, na moju ponuku, koju sam joj priobćio kao njezin povjerenik početkom julija, poslati u Podgrad jednu streljku (spritz).

S odličnim počitanjem

Podgrad 13. augusta 1880.

Franjo Šabec.

Natečaj.

C. k. Namjestništvo u Trstu razpisalo je dne 10. ovoga mjes. sledeći natečaj za podporu (stipendij) jednomu siromašnomu učeniku Istre.

Br. 11079 IX.

Početkom prvog tečaja školske godine 1880-81. podijelit će se jedan državni stipendij za Istru od godišnjih 84 for.

Na taj stipendij imaju pravo gimnazijalni učenici, koji pripadaju kojoj obćini Istre izuzev otoke te se kane syeceničkomu stališu posvetiti.

Molbenice sa priloženimi svjedočbanimi: krsta, ciepljenih kozicah, siromaštva i zadnjih dvaju školskih tečajah a k tomu potvrdu oblastih da pripada kojoj obćini Istre neka se dostave kroz dotični predpostavljena školska Ravnateljstva Visokomu c. k. Namjestništvu ili Prečastnomu biskupskomu Ordinarijatu u Trstu do 1. Oktobra 1880.

NOVO SKLADIŠTE

STVARIH ZA CRKVE I POGREBE

U ulici „Via Canale Nro. 7.“ upravo nasproti rizični sv. Antona novoga otvorila se veljavne trgovine, koju toplo preporučamo mm. gg. župnikom i upraviteljem crkvah, koji potrebuju umjetnih ručah, palmah i stidnih nakitah za oltare uvjeravajuć jib, da će bit zadovoljni. Umjetnos ruže izveženo u stoff izgledju veoma ukusno i lepo. Što pako najviše zanima, ciena je tako umjerena, da si i najsiromašniji crkve mogu nabaviti. Vlastnik trgovine g. Aristid Mosca vrstni i razumni proizvajatelj gori napomenutih predmetah izručuje najbrže svaku naručbu ove vrsti dje lah, i olahkoćuju trošak primajuć plaćenje na obroke i neposrbiu cieniu.

Nabavlja sada za svoje skladište i drugu svečanu robu te prima naručbe od mnogovječstva, koje bi ga počastilo. Naručite dakle.

Ték Novacah polag Borse u Trstu od 1—12. Augusta 1880.

Table with columns: Dne, Carakani (redni), Srepleni, Lire str., and Dne, Carakani (redni), Srepleni, Lire str. It shows exchange rates for various days from 1 to 8.

Pregled tršćanskoga tržišća.

dne 12. Augusta 1880.

Table listing market prices for various goods like Vosa primorski, Kafa Portoriko, S. Domingo, etc. Columns include item names, units, and prices.

Častnim crkvenim oskrbničtvom.

Crkvenimi je zakoni naredjeno, se u crkvah rabe za službu božju svako koje su jedino iz voska. Pošto se po od nekoliko godinah počelo nještati vosak, koji ima služiti za pripravu crkvenih sviećah, mnogovrstni luk, po pisani željom, da po crkvenomu zakonu posluži svim crkvenim oskrbničtvom pravimi sviećami iz čista voska, z prosio je ovdješnju sl. nadbiskupsku kuriju, da bi ona blagoizvoljela nadzrati njegove svieće I. vrsti (I. compimento), koje bi imale služiti za crkven porabu. I doista, sl. nadbiskupska kurija primi tu ponudu dekretom od 22. marča t. g. broj 466 ustanovivši posebnu nadzorničku komisiju, koja će uvijek skrbno paziti, da moje svieće I. vrsti (I. compimento) budu baš i prava čista voska.

Takove su svieće vredne svak pohvale, ne samo zato, što su iz čist voska, nego jošte što mirno i po nagore, nekaplju i nekidaju se, vlastitos radi kojih i bjehu odlikovane u raznim izlozbah.

Podpisani providjen je uvijek velkom zalogom takovih sviećah svak veličine i debljine, a još k tomu obiljah, uskrsnih i silkanih sviećah svak vrsti. A da budć č. crkvenim oskrbničtvom laglje, podpisani činit će do sviećah, svim onim, koji ga kakvom naredbom počaste, u najbližnju zele, ničku postaju, poštu, ili luku i to besplatno (franko) i prosto svake vozaru uz cieniu f. 2.50 kilogram (dakle f. 1.12 funt) plativši račun u vrijeme 2. mjesca, a kasnij m. će se isplatam računom f po sto god. interesa.

Ako bi tko želio sviećah niže vislhaliko ga poslužim onimi II. vrsti, crkvenih „sottana“ po f. 2.20 kilo, kane i bielimi III. vrsti po f. 1.80 kilo isto pogodbom kao odgor.

Nahodi se kod mene takodjer skladisće križnih putah u oleografiji pozlačeni i rujavimi okviri razne veličini po baš spodobnoj cieni, kanoti i izvstna tamijana i drugih stvari za crkven rabu.

U Gorici (Görz) mjes. oktobra 187

Alojz Bader

sriećar Sjeminarska ulica broj 12

Oglas.

Javljamo našim čitateljem i ostalomu štov. občinstvu, da smo pomoću „Matice Hrvatske“ dali preštampati iz „Naše Sloge“

ISTARSKE NARODNE PJESME HRVATSKE

u posebnu knjigu, koja u maloj osmini iznosi preko 380 stranah. Knjiga se može dobiti kod Odpravnitva ovog lista

po for. 1.

Čist je dobitak namljen „Našoj Slogi“ i „Bratovćim hrvatskih ljudi u Istri“, zato se nadamo, da ćemo ju razprodati u najkraće vrijeme.

UREDNIŠTVO NAŠE SLOGE.